

President Toomas Hendrik Ilves kõneles Euroopa Liidu nimel ÜRO kõrgetasemelise kohtumise „Tulevik on meie kätes: kliimamuutus kui tipptaseme väljakutse” III temaatilisel pleenumil „Tehnoloogia: innovatsioon kliimasõbralikus maailmas – tehnoloogia ning selle leviku osatähtsus”.

Lugupeetud kolleegid,
daamid ja härrad!

Kõigepealt on mul au kõnelda Euroopa Liidu nimel.

Euroopa Liit omistab suurt tähtsust ÜRO valitsustevahelise kliimamuutuste töörühma (IPPC) aruandele, mis näitab, kuidas meile tuntud tehnoloogiad, näiteks taastuvenergia, võivad vähendada kasvuhoonegaaside heitkoguseid tingimusel, et luuakse vajalikud stiimulid ning suurenevad investeeringud uurimis- ja arendustegevusse. Aruanne toob ära ka kasvuhoonegaaside heitkoguste tõrjeabinõude rakendamise maksumuse prognoosi, mis on üldiselt madalam kui IPCC eelmises aruandes nimetatud.

Euroopa Liit usub, et 2012. aasta järgne ülemaailmne ja üldine kliimakokkulepe peaks ulatuslikult soodustama tehnoloogilist innovatsiooni, kasutades selleks optimaalsel määral nii „tõuke” kui ka „tõmbe” poliitikat. Meie vastus kliimamuutusele rajaneb nimelt tehnoloogial. On olemuslikult tähtis rajada ülemaailmne madala süsinikukuluga majandus, ja üleminekul niisugusele ökoloogilise suundumusega elustiilile on energiatõhususel oluline osa. Suurenenud süsinikuturg ise loob paljuski „tõmbe” olemasoleva tehnoloogia ärakasutamiseks, kuid vajadus laiahaardelise poliitika järele, mis tegeleks kõrgtehnoloogia arengu edendamise ning selle rakendamisega, on sama pakiline. See nõuab: riiklikke programme, mis toetaksid uurimis- ja arendustegevust, rangete normatiivide kehtestamist, normide väljatöötamist, mis reguleeriksid toodete ja protsesside energiatõhusust, ning veel paljude asjakohaste abinõude tarvituselevõtmist.

Ka IPCC hinnangul madalaim tänane kasvuhoonegaaside kontsentratsiooni stabiliseerimise tase on saavutatav, kui võtame kasutusele mitmekesised tehnoloogiad, mis on kaubanduslikult juba kättesaadavad, ning ka need, mis loodetavasti muutuvad kättesaadavaks tulevatel

kümnenditel.

Täiendamaks ÜRO kliimaraamistikku, on Euroopa Liit kindlalt nõuks võtnud laiendada oma strateegilisi partnerlusi ning bilateraalsed koostööd kolmandate riikidega. Pöörame erilist tähelepanu ühistegevustele, mis on seotud energiatõhususe ja taastuva energiaga ning samuti väljatöötamisel olevate tehnoloogiatega, näiteks süsiniku kinnipüüdmise ja keskkonnaohutu eraldamisega. Samuti arendavad Euroopa Liidu struktuurid üha tihedamat koostööd rahvusvaheliste finantsinstitutsioonide ja erasektoriga.

Euroopa Liit rõhutab, et turupõhine lähenemine, nimelt erasektori investeeringud süsinikuturgude kaudu, võib ja peaks saama tuge riikliku ja rahvusvahelise poliitika ning abinõude kujul. Need aitaksid ületada turubarjääre näiteks normide kehtestamise ja riskide vähendamise kaudu jne. Samuti peaksid need tõhustama tugevaid ja toimivaid partnerlussuhteid ja koostööprojekte, mis on seotud globaalsete investeeringutega energia-alasesse uuringu- ja arendustegevusse, tehnoloogia kasutuselevõttu ja difusiooni. Ning selle kõigega peab kaasas käima avar ja innovatiivne lähenemine suurte investeeringuvoogude käivitamiseks inter alia ka tehnoloogia ülekandmiseks arengumaadesse.

Nüüd lubage mul jätkata seda avaldust Eesti riigipeana ning öelda paar sõna Eesti kogemuste kohta nimetatud valdkonnas.

Viimastel aastatel on Eestis täheldatud üpris haruldast jätkusuutlikku arengusuunda – vaatamata sellele, et meie majanduskasv on kõrgem kui kümme protsenti aastas, on esmane energiatarbimine langenud keskmiselt 2,5 protsenti aastas. Meie kogemus näitab, et asjakohaste majanduslike ja rahaliste meetmete rakendamisel on edukalt võimalik lahutada majandusareng keskkonna saastamisest. Eriti märkimisväärne on olnud uute ja innovatiivsete tehnoloogiate kasutuselevõtt, näiteks Eesti põlevkivitehaste ulatuslik renoveerimine, mis on meil võimaldanud kütusetarbimist oluliselt vähendada. See omakorda tähendab tunduvalt madalamaid süsinikdioksiidi heitkoguseid. Hetkel töötame välja uut tehnoloogiat, mis võimaldaks põlevkivituha kasutamist süsiniku kinnipüüdmiseks, et heitkoguseid veelgi enam piirata.

Ometi tuleb meil heitkoguseid veelgi vähendada. Taastuvate energiaallikate kasutuse soodustamine, energiatõhususe suurendamine koos nõudlust reguleerivate meetmete rakendamisega on olulised ja paljutöötavad sammud. Näiteks on Eesti taastuva energia potentsiaalis oluline osa tuuleenergia, samuti biokütustel põhineval kombineeritud sooja- ja

energiatootmisel.

Samuti peaksime keskenduma olemasolevate puhtamate tehnoloogiate rakendamisele. Me toetame tehnoloogia ülekandmist, mis arendab keskkonnasõbralikku energiatootmist ja -tarbimist. Kõige parem oleks ehk siduda areng investeeringutega puhastesse tehnoloogiatesse.

Kuid selleks, et midagi nimetamisväärset ära teha, on meil tarvis, et valitsused, ettevõtted ja inimesed üheskoos ja ühes suunas pingutaksid. Just erasektor on see, kes otsustab investeeringute üle ja arendab tehnoloogiat; suurem osa ökoinnovatiivsetest lahendustest pärineb just erasektorist. Samuti on erasektor sageli tehnoloogia ülekandmise peamiseks kanaliks. Tehnoloogiaturud ning institutsioonilised tingimused on keerukad ja muutlikud. Sellepärast tuleks tehnoloogia ülekandmise abinõusid ja sellealast tegevust kohandada, nii et need vastaksid iga üksiku riigi vajadustele ja piirangutele. Me toetame avaliku ja erasektori partnerlust, eelkõige just ökoinnovatiivsete tehnoloogiate puhul. Ja me kõik saame loomulikult muuta oma käitumist energiatarbijatena.

Lisaks kasvuhoonegaaside hulga vähendamisele on eluliselt tähtis seada piirangud ja piirmäärad metsaraiele. Viimatinimetatuga peavad kaasas käima laialdased metsa uuendamise programmid ning kasutamata, kuid kasutuskoõbuliku maa hõlvamine metsaga, keskkonnasõbralik metsandus ning traditsiooniliste märgalade kaitse ja säilitamine.

Ehk oleks meil tarvis globaalset institutsiooni, näiteks ÜRO Keskkonnaorganisatsiooni, mis võtaks üle olemasoleva ÜRO keskkonnaprogrammi töö ja tegeleks keskkonnaküsimustega. Siinkohal ei ole oluline mitte üksnes kliima kaitsmine, vaid üldine keskkonnakaitse, kaasa arvatud kõige sobivama tehnoloogia ja oskusteabe juurutamise lihtsustamine arengumaades.

Kui rääkida kokkulepetest pärast aastat 2012, siis loodame, et uue ülemaailmse kliimaleppe teemalistel läbirääkimistel jõutakse üldise poliitilise kokkuleppeni juba detsembris 2009. Vaid sel juhul suudame tööstusettevõtetele anda konkreetse märguande, et vajalikud otsused saaksid tehtud õigeaegselt.

Esimest korda üritab inimkond kliimamuutuse ratast tagasi keerata ning see nõuab meilt kõigilt palju ränka tööd. Eesti omalt poolt on valmis pühendumine kliimasõbraliku maailma arendamisele

ja hoidmisele.

Täna teid tähelepanu eest.